

Bijdrage Martin van Rooijen 50PLUS fractie voor Algemene en Financiële beschouwingen op 31 oktober

Voorzitter, dit kabinet laat Nederland achter met de laagste staatsschuld van de Europese Unie en met een eveneens zeer laag werkloosheidscijfer. Ondanks het feit dat dit kabinet enorme nieuwe uitgaven heeft geïnitieerd en veel maatschappelijke plooiën heeft gladgestreken met zakken vol geld, zien we onderaan de streep nog steeds verdedigbare tekorten en is bijna iedereen die een baan wil ook wel aan het werk. Dat zijn twee ultieme beoordelingscriteria voor een kabinet en op deze punten schuift Rutte IV ogenschijnlijk geen onbetaalbare rekeningen door naar de volgende kabinetten.

De Nederlandse staatsschuld is ook na de ambitieuze investeringsagenda van Rutte IV, nog steeds 1 van de laagste van Europa. Dat versterkt een zeker gevoel van comfort. Maar voorzitter, de schijn bedriegt ons allemaal een beetje, of zelfs heel veel. De toekomst zal ons dat lesje nogmaals leren, dat kan je zo uittekenen. Een niet onaanzienlijk deel van de investeringen die het kabinet Rutte IV wilde plegen is op de plank blijven liggen omdat het op een overspannen arbeidsmarkt gewoon niet tot besteding gebracht kon worden. Een ander deel van de beleidsplannen is wel tot besteding gekomen, maar in een economie met bijna volledige werkgelegenheid, heeft dat vooral bijgedragen aan hogere prijzen en niet of nauwelijks aan het oplossen van problemen. Dit kabinet heeft gefaald op het terrein van anti cyclisch begrotingsbeleid.

Rutte IV was een pro cyclisch kabinet. De geschiedenis zal daar m.i. niet mild over oordelen. De budgettaire tegenvallers beginnen zich al op te stapelen en de inflatie holt de koopkracht uit en jaagt de rente omhoog.

De beleidsintenties van dit kabinet staan nog steeds in het basispad. We zullen zien wat daar na de kabinetsformatie nog van overeind kan blijven.

Ouderen als melkkoe

Onze lage staatsschuld is een zegen maar het verwachte begrotingstekort voor 2028 gaat al richting 4%. Dat betekent dat het volgende kabinet nauwelijks manoeuvreerruimte heeft en meteen aan de bak zal moeten met bezuinigingen of lastenverzwaringen. Doen ze dat niet dan is er vrijwel geen enkele ruimte voor nieuw beleid. Wat mij hierbij nog het meest zorgen baart is de onophoudelijke inzet van verschillende kabinetten en partijen, om ouderen en gepensioneerden te gebruiken als melkkoe voor nieuw beleid. Verstoppt achter een kluwen van complexe losse maatregelen, worden beloftes op het gebied van bestaanszekerheid voor jongeren en werkenden, nagekomen door ouderen af te knippen. Dat is de politieke modetrend van deze tijd. Ik moet mij daartegen verzetten voorzitter!

Hoogleraar Ed Groot heeft het treffend verwoord in Het Financieele Dagblad onder de kop Sluipende hervormingen: “de beste plek om een boom te verstoppen is in het bos. In het belastingplan voor 2024, zitten veel maatregelen verstoppt die lang onbespreekbaar waren”. Het fiscaliseren van de AOW

premie bijvoorbeeld, wordt met dit belastingplan versneld doorgevoerd.

Door beperking van de inflatiecorrectie tot 1/3 gaan AOW ers veel sneller van 19% naar 37%. Wie weet nog: "Met Bos ben je de klos"? Dat ging over precies hetzelfde onderwerp. Een sluipende maar specifieke lastenverzwaring voor gepensioneerden, waar het kabinet nu ongegeneerd de turbo op zet. Hoe eerlijk is dit? Half Nederland is door dit kabinet ruimschoots gecompenseerd! De Groningers, de toeslagenouders, de studenten, noem maar op. Voor bijna iedereen die zich tekort gedaan voelde werd de beurs getrokken. Maar de ouderen werden algauw overgeslagen. Koopkrachtverbetering het liefst via de belastingverlaging alleen voor werkenden. De laatste jaren is het beeld geschapen dat er een belangentegenstelling zou zijn tussen ouderen en jongeren. Vooral D66 had daar nogal een handje van. Voorzitter, 50PLUS vindt dat niet alleen onterecht, maar ook gevaarlijk. De jongere generatie is snel aan het woord en zit in zijn kracht. De senioren moeten afwachten. Dan nog het beeld versterken dat ouderen het allemaal goed hebben, en de jeugd het moeilijk heeft is stoken in de samenleving. Waarom werken steeds meer jonge mensen part time? Omdat ze met zijn tweeën geld genoeg hebben om ruim rond te kunnen komen. Ik begrijp volkspartijen als CDA en VVD niet dat ze zo gemakkelijk meegaan met het op de achterste rij zetten van de ouderen.

Het kabinet doet dit, terwijl het electorale gewicht van ouderen alleen maar verder toeneemt. U begrijpt dat ik er

geen traan om zal laten als de inzet van dit kabinet electoraal wordt afgestraft op 22 november. De trend tegen ouderen moet worden gekeerd, de ondoorzichtige belastingpolitiek met verstopte bomen in het bos, moet stoppen.

De AOW is met 8% extra verhoogd, dat is globaal voor gehuwden 1000 euro. Maar de IO-AOW is afgeschaft, dan gaat er meteen alweer 340 euro vanaf. Blijft over 660 euro.

De beperking van de inflatiecorrectie betekent echter een belastingverhoging voor AOW-ers met modaal inkomen, van 360 euro. Afhankelijk van het inkomen van de gepensioneerden in kwestie, blijft er dus maar zo'n 300 euro over van de 1000 euro die de mensen erbij hebben gekregen. Officieel blijft de koppeling van de AOW aan het minimumloon gehandhaafd maar onderaan de koopkrachtstreep zien en voelen de mensen meteen dat ze worden gepakt.

Dan nog de absurde hoogte van de arbeidskorting tot wel dik 5000 euro netto, die maar liefst 40 miljard euro kost. Het is een gemene en volslagen uit de hand gelopen methode om gepensioneerden uit te sluiten van belastingverlaging.

Voor de 40 miljard euro die nu wordt uitgegeven aan de arbeidskorting, kan je ook de tarieven in de IB over de hele linie met 7% verlagen. Voor alle werkenden én voor alle 3 miljoen gepensioneerden. Dan krijgen we een verlaging van de marginale druk voor iedereen en komen we los van de gewoonte dat het kabinet elk jaar met complexe losse maatregelen de koopkracht gaat micro managen.

Bijkomend gevolg van de extreem hoge arbeidskorting is dat werkenden weinig AOW premie betalen, waardoor AOW-ers met pensioen, via alle andere belastingen, steeds meer aan de eigen AOW moeten mee betalen. Dus 2 maal gepakt.

Maatregel beperken inflatiecorrectie

In het Belastingplan 2024 wordt veel aandacht besteed aan het klimaat, maar des te minder aan het belastingklimaat. Dat andere 'klimaat' wordt steeds guurder voor de burger in het algemeen en voor de ouderen in het bijzonder. Dat behoeft uiteraard enige uitleg. In het algemene deel van de toelichtingen, wordt geen woord gewijd aan de beperking van de wettelijke inflatiecorrectie; Het is echter een massieve belastingverhoging voor de burger. Zij worden hier écht hard door geraakt. Het valt te prijzen dat in antwoord op onze vraag wordt erkend dat het gaat om een belastingverhoging.

Ik citeer. "Het klopt dat er t.o.v. de situatie dat volledige inflatiecorrectie zou zijn toegepast sprake is van een belastingverhoging". Ik waardeer deze eerlijkheid.

In mijn eigen woorden, gaat het om een impliciete belastingverhoging van opgeteld 2 miljard euro structureel, waarvan 350 miljoen wordt binnengehaald over de rug van gepensioneerden met een modaal inkomen. Op bladzijde 83 tref ik nog een summiere mededeling: "we beperken de indexatie van de aanvangspunten van het toptarief en van de 2e schijf voor gepensioneerden". Voor de armoedebestrijding. Maar zonder enige onderbouwing van dit voorstel in het algemeen deel. Full stop voorzitter.

Deze maatregel wordt door het kabinet behandeld als een 'gewoon knopje' waar je naar believen aan kan draaien. Vindt de minister dat ook echt? Dat dit een 'gewoon knopje' is waar zonder toelichting aan gedraaid kan worden?

Niets is gezegd over de overwogen alternatieven, als die er al waren, en dus ook niets over waarom er niet voor een bepaald een alternatief gekozen is. Is bijvoorbeeld overwogen om alle tarieven een beetje te verhogen en zo nee waarom niet? Graag antwoord.

De aanslag die het kabinet pleegt op de jaarlijkse inflatiecorrectie bedraagt maar liefst twee derde deel van het totaal. Het slaat een volle pilaar weg onder het Akropolis van fiscale grondbeginselen: De wettelijke Inflatiecorrectie. Staatssecretaris Grapperhaus heeft deze wet ingevoerd in 1972 en heeft tot doel de belastingheffing zo reëel mogelijk te houden door automatische aanpassing van de aangrijpingspunten van de tarieven, aan de inflatie. De basisgedachte hierbij was, dat de ontwikkeling van de prijzen, geen invloed mag hebben op de ontwikkeling van de reële belastingdruk.

Deze staatssecretaris Grapperhaus, de vader van, heeft zich hier toen manmoedig opgeworpen als beschermer van de belastingbetaler: Hij heeft met een relatief eenvoudige correctie, weten te voorkomen dat inflatie leidt tot sluipende belastingverhoging.

Pensioenen algemeen

Dan voorzitter, we lezen 36 miljard vermogensverlies voor de pensioenfondsen in het 3e kwartaal door de gestegen rente. Helaas, heeft de fetish van de pensioensector met de risicovrije rente, ervoor gezorgd dat onze fondsen vol zitten met obligaties die nauwelijks rente geven, evenals met de noodzaak om rente risico's af te dekken. Ik heb sinds de voortzetting van de rente manipulatie door de ECB alsmede door het opkoopbeleid, altijd gezegd dat we niet teveel van die lage rente rommel moesten kopen. Dat ouderen net als jongeren best bereid zijn om wat meer risico te nemen in ruil voor de kans op een beter beleggingsresultaat.

De pensioenlobby vond het allemaal onafwendbaar en vanzelfsprekend. Maar uiteindelijk worden pensioenen betaald uit het daadwerkelijke pensioenvermogen en niet uit een 'dekkingsgraad'. De prijs van de fetish met 'risicovrij' wordt nu betaald. Ik hoop vurig dat verdere vermogensverliezen ons bespaard blijven en dat ik in mijn speech bij de AFB van 2024, niet hoeft te spreken over een pensioenvermogen wat is gedaald tot onder de 1.000 miljard euro. Want als dat zo is dan kunt u rekenen op een donderpreek.

WTP

Voorzitter, het zal niemand verbazen dat ik 'best wel gelukkig' ben met de programma-tekst van Nieuw Sociaal Contract over het pensioenstelsel. Ik had eerder al een bijzonder goede indruk gekregen van de gedoodverfde pensioenwoordvoerder van NSC, mevrouw Agnes Joseph, omdat zij eerder dit jaar de vloer heeft aangeveegd met de wiskundige onderbouwing van de WTP.

Mevrouw Joseph en de heer Omtzigt zeggen nog niet dat ze de WTP overboord willen gooien of willen intrekken maar ze zetten wel in op precies het soort verbeteringen waar ik ook al jaren om heb gevraagd. Kijk alleen al naar mijn ingediende moties over WTP.

De muur van "kan niet en mag niet", die het kabinet jarenlang heeft opgeworpen lijkt na 22 november doorbroken te kunnen worden. Ik vind dat hoopvol. Het stelt mij gerust.

Ik citeer kort even uit het NSC programma:

- "Wij willen dat bestaande pensioenopbouw hierbij in principe gewoon in stand blijft".
- "Wij willen de indexatie en kortingsregels binnen bestaande pensioenregelingen versoepelen zodat pensioenen eerder omhoog kunnen".
- "Het aanpassen van de regels voor Invaren is een "harde voorwaarde"

Met deze punten voorzitter, mogen ze van mij veel zetels halen. Daar kan ik (samen met anderen) in deze Kamer ook pal voor staan. Nederland wordt er een stukje mooier van.

Vraag tot slot

Voorzitter, hoeveel had de schatkist kunnen besparen, als Nederland optimaal gebruik had gemaakt van de lage rente? Een historische kans. Hoeveel miljarden heeft Nederland hier laten liggen? Hoeveel miljard hebben alle EU overheden hier laten liggen? In de VS wordt deze vraag al gesteld. Daar ligt de Minister Janet Yellen onder vuur. Miljardair en superbelegger Stanley Druckenmiller noemt het zelfs “de grootste blunder in de geschiedenis van de (Amerikaanse) schatkist”. Begrijpt de Minister dat dit verwijt gemaakt wordt? Wat vindt u daarvan?

Dank u wel.

Ik wacht de antwoorden van de bewindslieden met belangstelling af